

Structural Equation Modeling of Distress Tolerance Based on Spiritual Intelligence with the Mediating Role of Coping Strategies among University Students

1. Fatemeh Masoumi[✉]: Department of Psychology, Qo.C., Islamic Azad University, Qom
2. Rohollah Olia*[✉]: Department of Health Psychology, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran

*Corresponding Author's Email: Rouhollah.olia@iauec.ac.ir

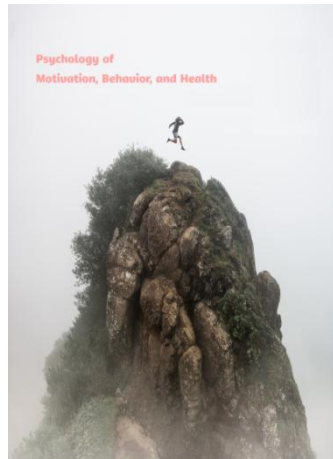
Received: 2026-02-22

Revised: 2026-05-25

Accepted: 2026-06-01

Initial Publish: 2026-06-07

Final Publish: 2026-12-22

Abstract

Introduction and Aim: Distress tolerance is a crucial psychological construct associated with emotional regulation, adaptation to stressful situations, and mental health among university students. The present study aimed to investigate a structural model predicting distress tolerance based on spiritual intelligence with the mediating role of coping strategies among students.

Methodology: This descriptive-correlational study employed structural equation modeling (SEM). The statistical population consisted of all male and female students attending universities in Qom, Iran, during 2025–2026. A total of 300 participants were selected through convenience and voluntary sampling. Data were collected using the Distress Tolerance Scale (DTS), Abdollahzadeh's Spiritual Intelligence Questionnaire, and the Short Form of the Coping Inventory for Stressful Situations (CISS). Pearson correlation coefficients, SEM analysis, and bootstrapping procedures were applied for data analysis.

Findings: The results demonstrated that spiritual intelligence had a significant positive direct effect on distress tolerance ($\beta=0.31$). Problem-focused coping also showed a significant positive direct effect on distress tolerance ($\beta=0.22$). Conversely, emotion-focused coping ($\beta=-0.43$) and avoidance coping ($\beta=-0.26$) exerted significant negative direct effects on distress tolerance. Bootstrapping and VAF analyses revealed a significant partial mediating role of emotion-focused coping in the relationship between spiritual intelligence and distress tolerance (VAF=0.249), whereas the mediating effects of problem-focused and avoidance coping were not supported. Model fit indices indicated satisfactory model fit (CFI=0.940, RMSEA=0.066, GFI=0.931). Overall, the model explained 39% of the variance in distress tolerance.

Conclusion: The findings suggest that spiritual intelligence serves as an important psychological resource that enhances students' distress tolerance both directly and indirectly through reducing maladaptive emotion-focused coping strategies. Therefore, interventions aimed at strengthening spiritual intelligence and promoting adaptive coping skills may contribute substantially to improving students' mental health and resilience when facing stressful life experiences.

Keywords: Distress Tolerance, Spiritual Intelligence, Coping Strategies, University Students, Structural Equation Modeling (SEM)

How to Cite: Masoumi, F. & Olia, R. (2026). Structural Equation Modeling of Distress Tolerance Based on Spiritual Intelligence with the Mediating Role of Coping Strategies among University Students. *Psychology of Motivation, Behavior, and Health*, 4(5), 1-15.

Copyright: © 2026 by the authors. Published under the terms and conditions of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Extended Abstract

Introduction and Aim

University life is widely recognized as a developmental period characterized by numerous academic, social, emotional, and personal challenges. Students are often required to adapt to demanding educational environments, increasing academic expectations, financial pressures, interpersonal difficulties, and uncertainty regarding future careers. Exposure to these stressors may compromise psychological well-being and increase vulnerability to emotional distress if effective coping resources are lacking. Consequently, identifying psychological factors that enhance students' resilience and ability to manage adversity has become a major concern within higher education and mental health research (Azim et al., 2025; Wan et al., 2024).

One construct that has received increasing scholarly attention is distress tolerance. Distress tolerance refers to an individual's capacity to withstand negative emotional states, adverse experiences, and psychological discomfort without resorting to maladaptive behaviors. Individuals with high distress tolerance are generally better equipped to regulate emotions, maintain adaptive functioning during stressful situations, and recover from adversity. Conversely, low distress tolerance has been associated with anxiety, depression, emotional dysregulation, burnout, and reduced psychological well-being (Safara et al., 2023; Salehi et al., 2023). Previous studies have highlighted the importance of distress tolerance as a protective factor against psychological maladjustment among university students (Chue & Cheung, 2021; Fuente et al., 2021).

Among the psychological resources that may contribute to distress tolerance, spiritual intelligence has emerged as a particularly relevant construct. Spiritual intelligence refers to a set of cognitive and existential capacities that enable individuals to derive meaning from life experiences, transcend immediate circumstances, develop self-awareness, and align behaviors with deeply held values. Spiritual intelligence has been linked to improved psychological functioning, life satisfaction, emotional adjustment, and resilience in diverse populations (Arshad, 2024; Stiliya & Pandey, 2022). Research has suggested that individuals with higher levels of spiritual intelligence are more likely to interpret stressful experiences as opportunities for growth and personal development rather than as overwhelming threats (Nimmi et al., 2021; Uyun, 2023).

Empirical evidence further supports the association between spiritual intelligence and reduced psychological distress. Studies have shown that spiritual intelligence contributes to emotional regulation, adaptive functioning, and mental health outcomes during challenging circumstances (Azam, 2022; Varghese & Sharma, 2021). Likewise, spiritual experiences and spiritual resources have been found to alleviate psychological stress and foster emotional well-being (Rezaei et al., 2020). More recently, Pérez et al. proposed the spirituality–resilience–happiness model, demonstrating that spirituality significantly contributes to students' well-being through the enhancement of resilience and psychological resources (Pérez et al., 2025). Similar findings have emphasized the role of spirituality and religious commitment in strengthening resilience and coping capacities among university students (Alim, 2022).

Another important determinant of psychological adaptation is coping strategy. Coping strategies represent the cognitive and behavioral efforts individuals employ to manage stressful situations. These strategies are commonly categorized into problem-focused coping, emotion-focused coping, and avoidance coping. Problem-focused coping involves active efforts to address and resolve stressors, whereas emotion-focused coping seeks to regulate emotional reactions. Avoidance coping, by contrast, involves withdrawing from or denying stressful situations. Research consistently indicates that coping strategies play a crucial role in determining psychological outcomes and well-being (Franco et al., 2023; Putri et al., 2022).

Studies have demonstrated that adaptive coping strategies are associated with higher resilience, lower psychological distress, and greater well-being among students (Kim et al., 2021; Valladolid, 2021). Positive coping styles have also been linked to post-traumatic growth and improved mental health outcomes (Li et al., 2023). Conversely, maladaptive coping strategies, particularly emotion-focused and avoidance coping, are associated with heightened distress and poorer psychological adjustment (Iliško et al., 2023; Tesfaw et al., 2023; Tesfaw et al., 2022).

Research has increasingly suggested that spirituality and coping are interconnected processes. Positive religious and spiritual coping mechanisms have been shown to reduce stress, depressive symptoms, and psychological vulnerability (Abbott et al., 2021; Mahamid & Bdier, 2021). Furthermore, religious coping and social support have been identified as mediating pathways through which spirituality contributes to

psychological well-being (Klausli & Caudill, 2021). These findings imply that coping strategies may serve as important mechanisms linking spiritual intelligence to distress tolerance.

Despite growing evidence regarding the significance of spiritual intelligence and coping strategies, limited research has investigated their combined role in predicting distress tolerance among university students. Moreover, the mediating function of coping strategies within this relationship remains insufficiently explored. Therefore, the present study aimed to examine a structural equation model predicting distress tolerance based on spiritual intelligence with the mediating role of coping strategies among university students.

Methodology

This study employed a descriptive-correlational design using structural equation modeling (SEM). The statistical population consisted of male and female students enrolled in public and private universities in Qom, Iran, during the 2025 academic year.

A total of 300 participants were selected through voluntary convenience sampling. The sample size was determined based on structural equation modeling requirements and the number of observed variables included in the model. Participants were invited through student networks and online announcements and completed the study questionnaires electronically after providing informed consent.

Data collection was conducted using three standardized instruments. Distress tolerance was assessed using the Distress Tolerance Scale. Spiritual intelligence was measured using Abdollahzadeh's Spiritual Intelligence Questionnaire. Coping strategies were evaluated using the short form of the Coping Inventory for Stressful Situations, which assesses problem-focused, emotion-focused, and avoidance coping styles.

Data were analyzed using Pearson correlation coefficients and structural equation modeling. Model fit was evaluated using standard fit indices, including the Goodness-of-Fit Index (GFI), Comparative Fit Index (CFI), Incremental Fit Index (IFI), Normed Fit Index (NFI), Adjusted Goodness-of-Fit Index (AGFI), and Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA). Indirect effects were tested through bootstrapping procedures.

Findings

Descriptive analysis indicated that the sample included 300 university students with diverse demographic characteristics. Correlation analyses demonstrated significant associations among the study variables.

Spiritual intelligence showed a significant positive correlation with distress tolerance. Problem-focused coping was positively associated with distress tolerance, whereas emotion-focused coping and avoidance coping were negatively associated with distress tolerance.

Structural equation modeling revealed that the proposed model demonstrated satisfactory fit to the data. Model fit indices indicated acceptable model adequacy, including GFI = 0.931, CFI = 0.940, IFI = 0.916, NFI = 0.927, AGFI = 0.942, RMSEA = 0.066, and $\chi^2/df = 3.556$.

The direct path from spiritual intelligence to distress tolerance was positive and statistically significant ($\beta = 0.31$). The direct effect of problem-focused coping on distress tolerance was also positive and significant ($\beta = 0.22$). In contrast, emotion-focused coping ($\beta = -0.43$) and avoidance coping ($\beta = -0.26$) exerted significant negative effects on distress tolerance.

Results further demonstrated that spiritual intelligence positively predicted problem-focused coping and negatively predicted both emotion-focused and avoidance coping. Examination of indirect pathways revealed that emotion-focused coping significantly mediated the relationship between spiritual intelligence and distress tolerance. The variance accounted for (VAF) value indicated partial mediation through emotion-focused coping. However, the mediating effects of problem-focused coping and avoidance coping were not statistically supported.

The structural model explained 39% of the variance in distress tolerance. In addition, spiritual intelligence explained 12% of the variance in problem-focused coping, 23% of the variance in emotion-focused coping, and 9% of the variance in avoidance coping.

Discussion and Conclusion

The findings demonstrated that spiritual intelligence is an important predictor of distress tolerance among university students. Students with higher levels of spiritual intelligence exhibited greater capacity to tolerate emotional discomfort and adverse situations. This result suggests that spiritual intelligence functions as a valuable psychological resource that promotes adaptive responses to stress and emotional challenges.

The positive association between spiritual intelligence and distress tolerance can be understood in light of the meaning-making and self-transcendent capacities associated with spirituality. Individuals with higher spiritual intelligence are more likely to perceive stressful events within a broader existential framework, enabling them to derive meaning from adversity and maintain psychological equilibrium during difficult circumstances. Such individuals tend to experience greater self-awareness, purposefulness, and emotional stability, all of which contribute to enhanced tolerance of distress.

The findings also highlighted the importance of coping strategies in psychological adaptation. Problem-focused coping was positively associated with distress tolerance, indicating that active engagement with stressors enhances individuals' capacity to endure challenging situations. In contrast, emotion-focused and avoidance coping were negatively associated with distress tolerance, suggesting that maladaptive coping responses may intensify psychological vulnerability and reduce resilience.

A particularly important finding was the partial mediating role of emotion-focused coping. This result indicates that part of the beneficial effect of spiritual intelligence on distress tolerance operates through reducing reliance on maladaptive emotional coping responses. Students with higher spiritual intelligence

may be less likely to react impulsively to negative emotions and more likely to regulate emotional experiences effectively. Consequently, they become better able to endure distress without resorting to ineffective coping behaviors.

The absence of significant mediation through problem-focused and avoidance coping suggests that spiritual intelligence primarily influences emotional processing rather than directly shaping behavioral problem-solving or avoidance tendencies. This finding emphasizes the emotional and cognitive mechanisms through which spirituality contributes to psychological resilience.

Overall, the present study provides evidence that spiritual intelligence and coping strategies play significant roles in students' ability to tolerate distress. Spiritual intelligence enhances distress tolerance both directly and indirectly through its influence on emotion-focused coping. These findings underscore the value of integrating spiritual development and adaptive coping skills into university counseling and mental health programs. Strengthening students' spiritual intelligence may enhance their capacity to manage adversity, regulate emotions, and maintain psychological well-being in the face of academic and personal challenges. Ultimately, fostering spiritual resources and adaptive coping mechanisms may contribute to healthier, more resilient, and better-adjusted student populations.

مدلیابی معادلات ساختاری پیش‌بینی تحمل پریشانی بر اساس هوش معنوی با نقش واسطه‌ای راهبردهای مقابله‌ای در دانشجویان

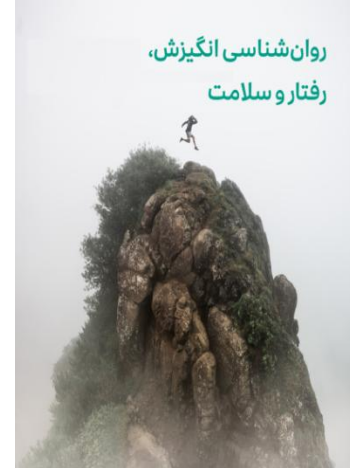
۱. فاطمه معصومی^۱: گروه روانشناسی سلامت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران
۲. روح اله علیا^{۱*}: گروه روانشناسی سلامت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: Rouhollah.olia@iauec.ac.ir

دریافت: ۱۴۰۴/۱۲/۰۳ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۳/۰۴ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۱۱ انتشار اولیه: ۱۴۰۵/۰۳/۱۷ انتشار نهایی: ۱۴۰۵/۱۰/۰۱

چکیده

روان‌شناسی انگیزش، رفتار و سلامت

مقدمه و هدف: تحمل پریشانی یکی از سازه‌های مهم در سلامت روان دانشجویان است که نقش اساسی در مدیریت هیجان‌های منفی، سازگاری با فشارهای تحصیلی و حفظ عملکرد روان‌شناختی ایفا می‌کند. پژوهش حاضر با هدف بررسی مدل ساختاری پیش‌بینی تحمل پریشانی بر اساس هوش معنوی با نقش واسطه‌ای راهبردهای مقابله‌ای در دانشجویان انجام شد.

روش‌شناسی: این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی و مبتنی بر مدلیابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل تمامی دانشجویان دانشگاه‌های شهر قم در سال ۱۴۰۴ بود که از میان آنان ۳۰۰ نفر به شیوه نمونه‌گیری در دسترس و داوطلبانه انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از مقیاس تحمل پریشانی سیمونز و گاهر، پرسشنامه هوش معنوی عبدالله‌زاده و فرم کوتاه پرسشنامه مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا گردآوری شد. برای تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون، مدلیابی معادلات ساختاری و روش بوت‌استرپ استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد هوش معنوی اثر مستقیم مثبت و معناداری بر تحمل پریشانی ($\beta=0.31$) دارد. همچنین راهبرد مقابله‌ای مسئله‌مدار دارای اثر مستقیم مثبت و معنادار بر تحمل پریشانی ($\beta=0.22$) بود. در مقابل، راهبردهای مقابله‌ای هیجان‌مدار ($\beta=-0.43$) و اجتنابی ($\beta=-0.26$) اثر مستقیم منفی و معناداری بر تحمل پریشانی داشتند. نتایج بوت‌استرپ و شاخص VAF نشان داد که راهبرد مقابله‌ای هیجان‌مدار دارای نقش واسطه‌ای جزئی و معنادار در رابطه بین هوش معنوی و تحمل پریشانی است ($VAF=0.249$)، در حالی که نقش واسطه‌ای راهبردهای مسئله‌مدار و اجتنابی تأیید نشد. شاخص‌های برازش مدل نیز حاکی از برازش مطلوب مدل مفهومی با داده‌ها بودند ($GFI=0.931$, $RMSEA=0.066$, $CFI=0.940$). مدل پژوهش توانست ۳۹ درصد از واریانس تحمل پریشانی را تبیین کند.

نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش نشان دادند که هوش معنوی به‌عنوان یک منبع روان‌شناختی مهم می‌تواند به طور مستقیم و غیرمستقیم از طریق کاهش استفاده از راهبردهای هیجان‌مدار ناکارآمد، تحمل پریشانی دانشجویان را افزایش دهد. بنابراین، طراحی مداخلات آموزشی مبتنی بر ارتقای هوش معنوی و آموزش راهبردهای مقابله‌ای سازگارانه می‌تواند نقش مؤثری در بهبود سلامت روان و افزایش ظرفیت تحمل پریشانی دانشجویان داشته باشد.

نحوه استناددهی: معصومی، فاطمه، و علیا، روح اله. (۱۴۰۵). مدلیابی معادلات ساختاری پیش‌بینی تحمل پریشانی بر اساس هوش معنوی با نقش واسطه‌ای راهبردهای مقابله‌ای در دانشجویان. *روان‌شناسی انگیزش، رفتار و سلامت*، ۴(۵)، ۱۵-۱.

کلیدواژه‌گان: تحمل پریشانی، هوش معنوی، راهبردهای مقابله‌ای، دانشجویان، مدلیابی معادلات ساختاری

مجوز و حق نشر: © ۱۴۰۵ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC) صورت گرفته است. (4.0)

مقدمه

میان، هوش معنوی به‌عنوان یکی از ظرفیت‌های مهم انسانی مطرح شده است. هوش معنوی به مجموعه‌ای از توانایی‌های شناختی و فراشناختی اشاره دارد که فرد را قادر می‌سازد تا به زندگی معنا ببخشد، اهداف متعالی را دنبال کند، رویدادهای دشوار را در چارچوبی گسترده‌تر تفسیر نماید و در مواجهه با مشکلات از منابع درونی خود بهره گیرد. پژوهشگران معتقدند هوش معنوی می‌تواند نوعی سرمایه روان‌شناختی محسوب شود که افراد را در برابر فشارهای زندگی مقاوم‌تر می‌سازد (Arshad, 2024; Stiliya & Pandey, 2022). در محیط‌های دانشگاهی نیز توجه به ابعاد معنوی زندگی دانشجویان افزایش یافته است، زیرا شواهد نشان می‌دهد برخورداری از سطوح بالاتر هوش معنوی با سازگاری بهتر، رضایت از زندگی بیشتر و سلامت روان مطلوب‌تر همراه است (Nimmi et al., 2021; Uyun, 2023).

مطالعات مختلف نشان داده‌اند که هوش معنوی می‌تواند به‌طور مستقیم بر کاهش پریشانی روان‌شناختی اثر بگذارد. برای مثال، پژوهش Azam نشان داد افرادی که از هوش معنوی بالاتری برخوردارند، در شرایط بحرانی همه‌گیری کووید-۱۹ سطوح پایین‌تری از پریشانی روانی را تجربه می‌کنند (Azam, 2022). همچنین Varghese و Sharma گزارش کردند که هوش معنوی با کاهش افسردگی و بهبود شاخص‌های سلامت روان در نوجوانان و جوانان مرتبط است (Varghese & Sharma, 2021). یافته‌های مشابهی نیز در مطالعات Rezaei و همکاران و Stiliya و Pandey مشاهده شده است که نشان می‌دهد تجارب معنوی و توانایی بهره‌گیری از منابع معنوی می‌تواند نقش مهمی در مقابله با فشارهای روانی ایفا کنند (Rezaei et al., 2020; Stiliya & Pandey, 2022).

از سوی دیگر، پژوهش‌های جدید بر ارتباط میان معنویت، تاب‌آوری و بهزیستی روان‌شناختی تأکید دارند. برای نمونه، Pérez و همکاران در مدل سه‌گانه معنویت-تاب‌آوری-شادکامی نشان دادند که معنویت از طریق افزایش تاب‌آوری، نقش مهمی در ارتقای بهزیستی دانشجویان ایفا می‌کند (Pérez et al., 2025). همچنین Alim گزارش کرد که عوامل معنوی و مذهبی از مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های تاب‌آوری و توانایی مقابله با فشارهای روانی در دانشجویان هستند (Alim, 2022). این یافته‌ها نشان می‌دهد که هوش

دوران دانشجویی یکی از حساس‌ترین مراحل تحول فردی و اجتماعی محسوب می‌شود که با مجموعه‌ای از چالش‌های تحصیلی، هیجانی، اجتماعی و هویتی همراه است. دانشجویان در این دوره با فشارهای متعددی از جمله انتظارات آموزشی، رقابت‌های علمی، نگرانی‌های شغلی، مسائل اقتصادی، تغییرات نقش‌های اجتماعی و سازگاری با محیط‌های جدید مواجه می‌شوند. اگرچه این چالش‌ها می‌توانند زمینه‌ساز رشد فردی و کسب مهارت‌های جدید باشند، اما در صورت ناتوانی در مدیریت مؤثر آنها، احتمال بروز مشکلات روان‌شناختی افزایش می‌یابد. پژوهش‌های اخیر نشان داده‌اند که سلامت روان دانشجویان در سراسر جهان به یکی از دغدغه‌های اصلی نظام‌های آموزشی تبدیل شده است و متغیرهایی همچون اضطراب، افسردگی، استرس و پریشانی روان‌شناختی در این جمعیت شیوع قابل توجهی دارند (Azim et al., 2025; Wan et al., 2024). از این رو، شناسایی عوامل محافظتی و سازوکارهای روان‌شناختی مؤثر بر سازگاری دانشجویان اهمیت ویژه‌ای یافته است.

یکی از سازه‌های مهمی که در سال‌های اخیر توجه پژوهشگران حوزه سلامت روان را به خود جلب کرده است، تحمل پریشانی است. تحمل پریشانی به ظرفیت فرد برای تجربه، پذیرش و مدیریت هیجان‌ها و وضعیت‌های ناخوشایند بدون توسل به رفتارهای اجتنابی یا ناسازگارانه اشاره دارد. افرادی که از تحمل پریشانی بالاتری برخوردارند، قادرند در شرایط دشوار و تنش‌زا عملکرد سازگارانه‌تری از خود نشان دهند و کمتر در معرض پیامدهای منفی روان‌شناختی قرار گیرند. در مقابل، پایین بودن تحمل پریشانی با افزایش آسیب‌پذیری نسبت به اضطراب، افسردگی، فرسودگی تحصیلی و رفتارهای ناسازگارانه مرتبط است (Safara et al., 2023). Salehi et al., 2023. مطالعات انجام‌شده در جمعیت‌های دانشجویی نیز نشان داده‌اند که تحمل پریشانی یکی از عوامل کلیدی در حفظ سلامت روان، ارتقای تاب‌آوری و کاهش پیامدهای منفی ناشی از فشارهای تحصیلی و اجتماعی است (Chue & Cheung, 2021; Fuente et al., 2021).

در سال‌های اخیر، رویکردهای روان‌شناسی مثبت‌گرا بیش از گذشته بر نقش عوامل معنوی در ارتقای سلامت روان تأکید کرده‌اند. در این

معنوی نه تنها به‌طور مستقیم، بلکه از طریق تقویت منابع سازگاری روان‌شناختی نیز می‌تواند بر سلامت روان اثرگذار باشد.

یکی دیگر از متغیرهای مهم در تبیین نحوه مواجهه افراد با فشارهای روانی، راهبردهای مقابله‌ای است. راهبردهای مقابله‌ای به مجموعه تلاش‌های شناختی و رفتاری اشاره دارند که افراد برای مدیریت موقعیت‌های استرس‌زا به کار می‌گیرند. این راهبردها معمولاً به سه دسته کلی مسئله‌مدار، هیجان‌مدار و اجتنابی تقسیم می‌شوند. راهبردهای مسئله‌مدار بر حل فعالانه مشکلات تمرکز دارند، در حالی که راهبردهای هیجان‌مدار بر کاهش ناراحتی هیجانی و راهبردهای اجتنابی بر دوری گزیدن از موقعیت تنش‌زا تأکید می‌کنند. کیفیت و نوع راهبردهای مقابله‌ای انتخاب‌شده می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر سلامت روان و سازگاری فرد داشته باشد (Franco et al., 2023; Putri et al., 2022).

مطالعات متعدد نشان داده‌اند که استفاده از راهبردهای مقابله‌ای سازگارانه با سطوح پایین‌تر پریشانی روان‌شناختی و سلامت روان بهتر همراه است. برای مثال، Kim و همکاران گزارش کردند که استفاده از راهبردهای مقابله‌ای مؤثر در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ به کاهش مشکلات سلامت روان دانشجویان پرستاری منجر شده است (Kim et al., 2021). همچنین Valladolid نشان داد راهبردهای مقابله‌ای سازگارانه نقش مهمی در افزایش تاب‌آوری و بهزیستی دانشجویان دارند (Valladolid, 2021). یافته‌های مشابهی نیز توسط Tesfaw و همکاران، Iliško و همکاران و Ocbena و همکاران گزارش شده است که همگی بر اهمیت راهبردهای مقابله‌ای در مدیریت فشارهای روانی تأکید دارند (Iliško et al., 2023; Ocbena et al., 2022; Tesfaw et al., 2023; Tesfaw et al., 2022).

پژوهش‌های اخیر نشان داده‌اند که عوامل معنوی می‌توانند نحوه انتخاب و استفاده از راهبردهای مقابله‌ای را نیز تحت تأثیر قرار دهند. مفهوم مقابله مذهبی و معنوی در سال‌های اخیر به یکی از حوزه‌های مهم پژوهشی تبدیل شده است. Mahamid و Bdier نشان دادند که مقابله مذهبی مثبت با کاهش استرس ادراک‌شده و علائم افسردگی همراه است (Mahamid & Bdier, 2021). به‌طور مشابه، Abbott و همکاران دریافتند که افراد در مواجهه با بلایای طبیعی از منابع مذهبی و معنوی برای سازگاری با شرایط دشوار استفاده می‌کنند (Abbott

et al., 2021). همچنین Klausli و Caudill نقش میانجی مقابله مذهبی و حمایت اجتماعی را در کاهش افسردگی دانشجویان برجسته کردند (Klausli & Caudill, 2021). این یافته‌ها حاکی از آن است که منابع معنوی می‌توانند از طریق شکل‌دهی به شیوه‌های مقابله‌ای افراد، بر سلامت روان آنان تأثیر بگذارند.

علاوه بر این، مطالعات جدید نشان داده‌اند که هوش معنوی با متغیرهای روان‌شناختی مثبتی همچون شادکامی، سازگاری روان‌شناختی و بهزیستی ارتباط دارد. Arshad گزارش کرد که هوش معنوی با شادکامی و سازگاری روان‌شناختی دانشجویان رابطه مثبت معناداری دارد (Arshad, 2024). همچنین Mamat و همکاران نشان دادند که هوش هیجانی و معنوی می‌توانند نقش مؤثری در کاهش استرس دانشجویان در شرایط آموزش مجازی ایفا کنند (Mahnoor et al., 2022). Mamat و همکاران نیز اهمیت مؤلفه‌های هیجانی و شناختی مرتبط با سازگاری روانی را در محیط‌های آموزشی مورد تأیید قرار دادند (Mahnoor et al., 2023).

از سوی دیگر، برخی مطالعات نقش متغیرهای محافظتی دیگری همچون امید، تاب‌آوری و مهارت‌های اجتماعی را در کاهش پریشانی روان‌شناختی بررسی کرده‌اند. برای مثال، Toma و همکاران نشان دادند که امیدواری می‌تواند اثرات منفی اعتیاد به تلفن همراه و استفاده افراطی از رسانه‌ها را بر سلامت روان دانشجویان کاهش دهد (Toma et al., 2022). همچنین Önal و Özdemir گزارش کردند که تاب‌آوری و مهارت‌های اجتماعی-هیجانی از عوامل مهم محافظت‌کننده در برابر رفتارهای آسیب‌زا در دانشجویان هستند (Önal & Özdemir, 2025). این شواهد نشان می‌دهد که متغیرهای روان‌شناختی مثبت می‌توانند در کنار معنویت، نقش مهمی در ارتقای سازگاری دانشجویان داشته باشند.

با وجود گسترش پژوهش‌ها درباره هوش معنوی، مقابله و سلامت روان، هنوز ابهام‌هایی در خصوص سازوکارهای اثرگذاری هوش معنوی بر تحمل پریشانی وجود دارد. بسیاری از مطالعات پیشین روابط مستقیم میان این متغیرها را بررسی کرده‌اند، اما نقش میانجی راهبردهای مقابله‌ای کمتر مورد توجه قرار گرفته است. همچنین بیشتر مطالعات به بررسی تاب‌آوری، استرس یا بهزیستی پرداخته‌اند و

ابزار با مقیاس عاطفه‌پذیری مثبت ($r=0/26$) به عنوان شاخصی از روایی ابزار گزارش کردند. در پژوهش محمودپور و همکاران (۱۴۰۰) یافته‌ها نشان داد که پرسشنامه از همسانی درونی قابل قبولی برخوردار است و ضرایب پایایی عامل‌های پرسشنامه تحمل پریشانی بین $0/64$ تا $0/82$ است. همچنین ضریب کل پایایی پرسشنامه برابر با $0/89$ است. همچنین برای تعیین روایی عاملی از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد که نتایج تحلیل عاملی تأییدی مؤید این است که ساختار پرسشنامه برازش قابل قبولی با داده‌ها دارد و کلیه شاخص‌های نیکویی برازش، مدل را تأیید می‌کنند.

پرسشنامه هوش معنوی: این پرسشنامه در سال ۱۳۸۸ توسط عبدالله زاده هنجاریایی شده است. این پرسشنامه حاوی ۲۹ گویه است و عامل اول آن با ۱۲ گویه درباره "درک و ارتباط با سرچشمه هستی" و عامل دوم آن با ۱۷ گویه نیز درباره "زندگی معنوی یا اتکا به هسته درونی" مطرح شده است در این آزمون به گزینه کاملاً مخالفم نمره یک و مخالفم دو و به تا حدودی سه و موافقم چهار به کاملاً موافقم نمره پنج داده می‌شود و دامنه نمرات ۹۲ تا ۱۴۵ می‌باشد. این آزمون در سال ۱۳۸۷ توسط عبدالله‌زاده روی دانشجویان هنجار شد. پایایی این پرسشنامه که بر روی ۲۸۰ شرکت کننده انجام شده است $0/89$ بدست آمد. برای بررسی روایی علاوه بر روایی صوری و محتوایی که سؤال‌ها با نظر متخصصان تأیید شد، از تحلیل عاملی نیز استفاده شد و همبستگی کلیه سؤال‌ها بالای $0/3$ بود.

پرسشنامه فرم کوتاه شده مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا: این ابزار توسط اندلر و پارکر^۲ در سال ۱۹۹۰ تهیه شده و توسط اکبرزاده در سال ۱۳۷۶ در ایران هنجاریایی شده است. این پرسشنامه از ۲۱ ماده تشکیل شده است و نمره‌گذاری آن به صورت لیکرت ۵ درجه‌ای از خیلی کم (نمره ۱) تا خیلی زیاد (نمره ۵) می‌باشد. در پژوهش شکری و همکاران (۱۳۸۷)، ضرایب آلفای کرونباخ، و ضرایب همبستگی حاصل از آزمون بازآزمون خرده مقیاس‌ها نشان داد که این آزمون از اعتبار بالایی برخوردار است. در پژوهش قریشی راد (۱۳۸۹) برای بررسی روایی سازه، روش تحلیل عاملی اکتشافی و تجزیه به مؤلفه‌های اصلی مورد استفاده قرار گرفت و برای محاسبه اعتبار از روش بازآزمایی، دو نیمه سازی و آلفای کرونباخ استفاده

پژوهش‌های کمتری به طور خاص تحمل پریشانی را به عنوان یک پیامد روان‌شناختی مهم مورد بررسی قرار داده‌اند (Greer, 2023; Lee et al., 2025). از سوی دیگر، تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی می‌تواند بر نحوه تجربه معنویت، انتخاب راهبردهای مقابله‌ای و تحمل پریشانی اثرگذار باشد؛ بنابراین بررسی این روابط در جامعه دانشجویان ایرانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (Akbar et al., 2024; Akbar & Aisyawati, 2021).

بر این اساس و با توجه به اهمیت تحمل پریشانی در سلامت روان دانشجویان، نقش بالقوه هوش معنوی به عنوان یک منبع درونی محافظتی و اهمیت راهبردهای مقابله‌ای در سازگاری با فشارهای روانی، پژوهش حاضر با هدف مدلیابی معادلات ساختاری پیش‌بینی تحمل پریشانی بر اساس هوش معنوی با نقش واسطه‌ای راهبردهای مقابله‌ای در دانشجویان انجام شد.

روش‌شناسی

روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر را تمامی دانشجویان (زن و مرد) دانشگاه‌های شهر قم (آزاد و سراسری) در سال ۱۴۰۴ تشکیل می‌دادند. نمونه آماری براساس نظر کلاین^۱ (۲۰۱۶) و با توجه به تعداد گویه‌ها که ۶۰ عدد است، حداقل حجم نمونه ۳۰۰ نفر تعیین گردید و سپس محقق با مراجعه به آزمودنی‌ها و ارائه توضیحاتی پیرامون هدف پژوهش به آنان، آزمودنی‌هایی که واجد شرایط ورود به پژوهش بودند را به صورت نمونه‌گیری در دسترس و داوطلبانه (در گروه‌های دانشجویی فراخوان داده شد تا کسانی که تمایل به شرکت در این پژوهش را داشتند، بتوانند از طریق لینک به پرسشنامه‌ها پاسخ دهند) انتخاب نمود.

مقیاس تحمل پریشانی: مقیاس تحمل پریشانی سیمونز و گاهر (۲۰۰۵) شامل ۱۵ گویه است که در یک طیف لیکرت از کاملاً موافقم=۱ تا کاملاً مخالفم=۵ نمره‌گذاری می‌شود. گویه ۶ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. سیمونز و گاهر (۲۰۰۵) برای این ابزار ضریب آلفای کرونباخ $0/82$ و همبستگی منفی معناداری را بین این ابزار با مقیاس عاطفه‌پذیری منفی ($r=-0/59$)؛ مصرف الکل ($r=-0/23$) و ماری‌جوانا ($r=-0/20$) و همبستگی مثبت معناداری را بین این

². Endler & Parker

¹. Kline

شد که نتایج نشان داد که این ابزار دارای روایی بالایی بوده و مؤلفه‌های به دست آمده ۵۸٪ کل واریانس را تبیین کردند، همچنین آلفای کرونباخ آن نیز ۰/۸۹ محاسبه شد که نشان از پایایی بالایی این ابزار است.

در این پژوهش، روش گردآوری اطلاعات به دو صورت کتابخانه‌ای و میدانی بود. در روش کتابخانه‌ای با مراجعه به کتابخانه‌ها و مطالعه کتب، مقالات و فصلنامه‌ها، پایان‌نامه‌های مرتبط با موضوع، اقدام به فیش برداری و سپس نسبت به تدوین پایان‌نامه اقدام شد. در روش میدانی نیز برای آزمون فرضیه‌ها، جمع‌آوری داده‌ها از طریق توزیع و تکمیل پرسشنامه‌های پژوهش انجام شد، از آنجا که روش نمونه‌گیری به صورت غیرتصادفی و از نوع داوطلبانه بود؛ لذا از طریق انتشار فراخوان در گروه‌های دانشجویی و شبکه‌های اجتماعی دانشگاه، از افراد واجد شرایط برای شرکت در مطالعه دعوت به عمل آمد. پس از اعلام آمادگی داوطلبان، لینک الکترونیکی پرسشنامه‌ها به همراه توضیحات کامل در خصوص اهداف پژوهش و رضایت‌نامه آگاهانه در اختیار آنان قرار گرفت و شرکت‌کنندگان به صورت آنلاین اقدام به تکمیل ابزارهای سنجش کردند. ابزارهای مورد استفاده شامل پرسشنامه تحمل‌پیشانی هیجانی سیمونز و گاهر (۲۰۰۵)، پرسشنامه هوش معنوی کینگ (۲۰۰۸) و فرم کوتاه شده مقابله با موقعیت‌های استرس‌زا اندلر و پارکر (۱۹۹۰) بودند که روایی و پایایی آن‌ها در مطالعات پیشین تأیید شده بود. همچنین جهت رعایت اخلاق پژوهشی، موافقت و تمایل شخصی برای شرکت در پژوهش رعایت گردید و پرسش‌نامه‌ها به صورت بی‌نام پاسخ داده شدند و داده‌های حاصل از پرسش‌نامه‌های پژوهش فقط برای بررسی اهداف و فرضیه‌های پژوهش مورد تحلیل و استفاده قرار گرفت. در

جدول ۱. ماتریس همبستگی پیرسون بین متغیرها (n=۳۰۰)

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵
۱. هوش معنوی	۱				
۲. راهبرد مقابله‌ای مسئله مدار	۰/۱۲۲۱*	۱			
۳. راهبرد مقابله‌ای هیجان مدار	-۰/۱۷۳**	-۰/۲۲۰**	۱		
۴. راهبرد مقابله‌ای اجتنابی	-۰/۰۳۷	-۰/۰۷۶	۰/۰۷۶	۱	
۵. تحمل‌پیشانی	۰/۲۵۹**	۰/۱۷۴**	-۰/۲۷۵**	-۰/۱۸۶**	۱

** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنادار است. * همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنادار است.

پژوهش حاضر برای بررسی روابط مستقیم و غیرمستقیم بین متغیر مستقل (هوش معنوی)، متغیر واسطه (راهبردهای مقابله‌ای) و متغیر وابسته (تحمل‌پیشانی) از مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. همچنین برای مشخص نمودن خطای استاندارد از روش بوت استرپ با زیر نمونه ۲۰۰ مورد استفاده قرار گرفت و شاخص‌های برازندگی مدل نظیر GFI، RMSEA، CFI، NFI و ... مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها

بر اساس اطلاعات جمعیت‌شناختی نمونه، از مجموع ۳۰۰ نفر شرکت‌کننده، ۲۵۱ نفر (۸۳/۷ درصد) زن و ۴۹ نفر (۱۶/۳ درصد) مرد بودند. از نظر وضعیت تأهل، ۲۱۵ نفر (۷۱/۷ درصد) مجرد و ۸۵ نفر (۲۸/۳ درصد) متأهل بودند. همچنین از لحاظ سنی، ۱۴۷ نفر (۴۹/۰ درصد) کمتر از ۲۵ سال، ۸۱ نفر (۲۷/۰ درصد) در بازه ۳۰-۲۵ سال، ۳۱ نفر (۱۰/۳ درصد) در بازه ۳۵-۳۰ سال و ۴۱ نفر (۱۳/۷ درصد) ۳۵ سال و بالاتر داشتند. از نظر مقطع تحصیلی، ۱۵ نفر (۵/۰ درصد) در مقطع کاردانی، ۱۴۰ نفر (۴۶/۷ درصد) در مقطع کارشناسی، ۱۳۴ نفر (۴۴/۷ درصد) در مقطع کارشناسی ارشد و ۱۱ نفر (۳/۷ درصد) در مقطع دکتری مشغول به تحصیل بودند. از نظر وضعیت اشتغال نیز ۱۲۷ نفر (۴۲/۳ درصد) شاغل و ۱۷۳ نفر (۵۷/۷ درصد) بیکار بودند. در نهایت، از نظر تعداد فرزندان، ۲۲۹ نفر (۷۶/۳ درصد) فاقد فرزند، ۲۷ نفر (۹/۰ درصد) دارای ۱ فرزند، ۲۴ نفر (۸/۰ درصد) دارای ۲ فرزند و ۲۰ نفر (۶/۷ درصد) دارای بیش از ۲ فرزند بودند.

وجود دارد. مقدار ضریب همبستگی پیرسون بین راهبرد مقابله‌ای هیجان‌مدار و راهبرد مقابله‌ای اجتنابی با تحمل‌پریشانی به ترتیب برابر با (۰/۲۷۵- و ۰/۱۸۶-) بدست آمده است. بنابراین بین راهبرد مقابله‌ای هیجان‌مدار و راهبرد مقابله‌ای اجتنابی با تحمل‌پریشانی رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

جدول ۱ نشان می‌دهد مقدار ضریب همبستگی پیرسون بین هوش معنوی با تحمل‌پریشانی برابر با (۰/۲۵۹) بدست آمده است. بنابراین بین هوش معنوی با تحمل‌پریشانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. مقدار ضریب همبستگی پیرسون بین راهبرد مقابله‌ای مسأله‌مدار با تحمل‌پریشانی برابر با (۰/۱۷۴) بدست آمده است. بنابراین بین راهبرد مقابله‌ای مسأله‌مدار با تحمل‌پریشانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. جدول ۲ شاخص‌های برازش مدل پژوهش

شاخص‌ها	مقدار قابل قبول	نتیجه	تفسیر
GFI (شاخص نیکویی برازش)	$0/90 >$ (بزرگ‌تر از ۰/۹۰)	۰/۹۳۱	برازش مطلوب
RMSEA (جذر برآورد واریانس خطای تقریب)	$0/08 <$ (کوچک‌تر از ۰/۰۸)	۰/۰۶۶	برازش مطلوب
CFI (شاخص برازش تطبیقی)	$0/90 >$ (بزرگ‌تر از ۰/۹۰)	۰/۹۴۰	برازش مطلوب
NFI (شاخص برازش نرم شده)	$0/90 >$ (بزرگ‌تر از ۰/۹۰)	۰/۹۲۷	برازش مطلوب
IFI (شاخص برازش افزایشی)	$0/90 >$ (بزرگ‌تر از ۰/۹۰)	۰/۹۱۶	برازش مطلوب
AGFI (شاخص برازندگی تعدیل شده)	$0/90 >$ (بزرگ‌تر از ۰/۹۰)	۰/۹۴۲	برازش مطلوب
PGFI (شاخص نیکویی برازش مقتصد)	$0/50 >$ (بزرگ‌تر از ۰/۵۰)	۰/۶۷۸	برازش مطلوب
df Chi-Square / (نسبت کای اسکور بر درجه آزادی)	$5 \leq$ شاخص ۱ (بین ۱ تا ۵)	۳/۵۵۶	برازش مطلوب

مدل مفهومی دارد و مدل پژوهش از برازش مناسبی برخوردار است. لذا با توجه به اینکه شاخص‌های برازش مقدار مطلوبی دارند می‌توان برازش مدل را به طور نسبی تأیید کرد.

شاخص‌های برازش مدل در جدول ۲ بررسی شده است. با ارزیابی تمامی شاخص‌های برازش می‌توان استنباط کرد که شاخص‌های برازش بدست آمده در مجموع نشان از برازش قابل قبول داده‌ها با

جدول ۳. نتایج آزمون مدل (مدلسازی معادلات ساختاری)

رابطه	ضریب استاندارد مستقیم	ضریب استاندارد غیرمستقیم	ضریب استاندارد کل	نتیجه فرضیه
هوش معنوی ← راهبرد مقابله‌ای مسأله‌مدار	۰/۲۰۰	-	۰/۲۰۰	تأیید
راهبرد مقابله‌ای مسأله‌مدار ← تحمل‌پریشانی	۰/۲۲۰	-	۰/۲۲۰	تأیید
هوش معنوی ← تحمل‌پریشانی	۰/۳۱۰	-	۰/۳۱۰	تأیید
هوش معنوی ← راهبرد مقابله‌ای مسأله‌مدار ← تحمل‌پریشانی	۰/۳۱۰	$0/200 \times (0/220) = 0/044$	۰/۳۵۴	رد
هوش معنوی ← راهبرد مقابله‌ای هیجان‌مدار	-۰/۲۴۰	-	-۰/۲۴۰	تأیید
راهبرد مقابله‌ای هیجان‌مدار ← تحمل‌پریشانی	-۰/۴۳۰	-	-۰/۴۳۰	تأیید
هوش معنوی ← تحمل‌پریشانی	۰/۳۱۰	-	۰/۳۱۰	تأیید
هوش معنوی ← راهبرد مقابله‌ای هیجان‌مدار ← تحمل‌پریشانی	۰/۳۱۰	$0/240 \times (-0/430) = -0/103$	۰/۴۱۳	تأیید
هوش معنوی ← راهبرد مقابله‌ای اجتنابی	-۰/۰۸۰	-	-۰/۰۸۰	تأیید
راهبرد مقابله‌ای اجتنابی ← تحمل‌پریشانی	-۰/۲۶۰	-	-۰/۲۶۰	تأیید
هوش معنوی ← تحمل‌پریشانی	۰/۳۱۰	-	۰/۳۱۰	تأیید
هوش معنوی ← راهبرد مقابله‌ای اجتنابی ← تحمل‌پریشانی	۰/۳۱۰	$0/080 \times (-0/260) = -0/020$	۰/۳۳۰	رد

(راهبرد مقابله‌ای مسأله مدار، راهبرد مقابله‌ای هیجان مدار و راهبرد مقابله‌ای اجتنابی) پیش‌بینی می‌شود. ۱۲ درصد از پراکندگی نمرات راهبرد مقابله‌ای مسأله مدار از طریق هوش معنوی پیش‌بینی می‌شود. ۲۳ درصد از پراکندگی نمرات راهبرد مقابله‌ای هیجان مدار از طریق هوش معنوی پیش‌بینی می‌شود. ۹ درصد از پراکندگی نمرات راهبرد مقابله‌ای اجتنابی از طریق هوش معنوی پیش‌بینی می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی مدل ساختاری پیش‌بینی تحمل پریشانی بر اساس هوش معنوی با نقش واسطه‌ای راهبردهای مقابله‌ای در دانشجویان بود. یافته‌های پژوهش نشان داد که هوش معنوی اثر مستقیم مثبت و معناداری بر تحمل پریشانی دارد. همچنین راهبرد مقابله‌ای مسئله‌مدار به صورت مستقیم و مثبت با تحمل پریشانی مرتبط بود، در حالی که راهبردهای مقابله‌ای هیجان‌مدار و اجتنابی اثر مستقیم منفی و معناداری بر تحمل پریشانی داشتند. نتایج مدل ساختاری همچنین نشان داد که راهبرد مقابله‌ای هیجان‌مدار در رابطه بین هوش معنوی و تحمل پریشانی نقش واسطه‌ای جزئی و معناداری ایفا می‌کند، اما نقش واسطه‌ای راهبردهای مسئله‌مدار و اجتنابی تأیید نشد. به طور کلی، نتایج حاکی از آن بود که دانشجویانی که از سطوح بالاتری از هوش معنوی برخوردار هستند، ظرفیت بیشتری برای تحمل شرایط دشوار و هیجان‌های منفی دارند و بخشی از این اثر از طریق کاهش استفاده از راهبردهای مقابله‌ای هیجان‌مدار منتقل می‌شود.

نخستین یافته پژوهش نشان داد که هوش معنوی پیش‌بینی‌کننده مثبت و معنادار تحمل پریشانی است. این یافته با نتایج پژوهش‌های متعدد همسو است که نشان داده‌اند ابعاد معنوی شخصیت می‌توانند نقش محافظتی در برابر فشارهای روان‌شناختی ایفا کنند. برای مثال، Salehi و همکاران گزارش کردند که هوش معنوی با سطوح بالاتر تحمل پریشانی و شادکامی در دانشجویان ارتباط دارد (Salehi et al., 2023). همچنین یافته‌های Azam نشان داد افرادی که از هوش معنوی بیشتری برخوردارند، در مواجهه با شرایط بحرانی و استرس‌زا سطوح پایین‌تری از پریشانی روانی را تجربه می‌کنند (Azam, 2022). نتایج پژوهش حاضر همچنین با یافته‌های Stiliya و Pandey همسو است که تأکید کردند هوش معنوی یکی از منابع مهم ارتقای

طبق جدول ۳ به منظور اطلاع از میزان نقش واسطه‌ای از رابطه شمول واریانس استفاده می‌گردد: شمول واریانس یا VAF نسبت اثر غیرمستقیم به کل اثر را نشان می‌دهد.

اثر مستقیم = اثر متغیر مستقل بر وابسته

اثر غیر مستقیم = اثر مستقل بر واسطه × اثر واسطه بر وابسته

اثر کل = اثر مستقیم + اثر غیر مستقیم

شمول واریانس = اثر غیرمستقیم ÷ اثر کل

$$VAF = 0.044 / 0.354 = 0.124$$

زمانی که مقدار شمول واریانس، VAF، کمتر از ۲۰٪ باشد می‌توان نتیجه گرفت که واسطه‌گری صورت نگرفته است. در مقابل وقتی مقدار VAF خیلی بزرگ و بالاتر از ۸۰٪ باشد، می‌توان ادعا کرد واسطه‌گری کامل وجود دارد. وضعیتی که در آن VAF بین ۲۰٪ تا ۸۰٪ است، به عنوان واسطه‌گری جزئی تشریح می‌شود. مقدار ۰/۱۲۴ در این فرضیه حاکی از رد نقش واسطه‌گری است. لذا واسطه‌گری وجود ندارد. بنابراین نتیجه گرفته می‌شود که راهبرد مقابله‌ای مسأله مدار در رابطه هوش معنوی با تحمل پریشانی نقش واسطه‌گری ندارد.

$$VAF = 0.103 / 0.413 = 0.249$$

مقدار ۰/۲۴۹ در این فرضیه حاکی از تأیید نقش واسطه‌گری است. لذا واسطه‌گری جزئی وجود دارد. بنابراین نتیجه گرفته می‌شود که راهبرد مقابله‌ای هیجان‌مدار در رابطه هوش معنوی با تحمل پریشانی نقش واسطه‌گری جزئی دارد.

$$VAF = 0.020 / 0.330 = 0.060$$

مقدار ۰/۰۶۰ در این فرضیه حاکی از رد نقش واسطه‌گری است. لذا واسطه‌گری وجود ندارد. بنابراین نتیجه گرفته می‌شود که راهبرد مقابله‌ای اجتنابی در رابطه هوش معنوی با تحمل پریشانی نقش واسطه‌گری ندارد. لذا فرضیه فوق پذیرفته می‌شود و نتیجه گرفته می‌شود که مدل ساختاری رابطه بین هوش معنوی و تحمل پریشانی با واسطه‌گری راهبردهای مقابله‌ای (هیجان‌مدار) در دانشجویان شهر قم از برازش مطلوبی برخوردار است و مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم آن معنادار هستند. همچنین نتایج نشان داد که ۳۹ درصد از پراکندگی نمرات تحمل پریشانی از طریق هوش معنوی و راهبردهای مقابله‌ای

احساس کارآمدی بیشتری را تجربه می‌کند و در نتیجه توانایی تحمل شرایط دشوار در او افزایش می‌یابد. چنین افرادی معمولاً موقعیت‌های استرس‌زا را چالش‌هایی قابل مدیریت تلقی می‌کنند و کمتر در معرض درماندگی قرار می‌گیرند. این موضوع با نتایج Li و همکاران نیز همسو است که نشان دادند سبک مقابله مثبت می‌تواند رشد پس از سانحه و سازگاری روانی را افزایش دهد (Li et al., 2023).

از سوی دیگر، یافته‌های پژوهش نشان داد که راهبردهای مقابله‌ای هیجان‌مدار و اجتنابی اثر مستقیم منفی بر تحمل پریشانی دارند. این یافته با نتایج پژوهش‌های متعدد همخوانی دارد. Tesfaw و همکاران گزارش کردند که استفاده از راهبردهای مقابله‌ای ناکارآمد با افزایش پریشانی روان‌شناختی همراه است (Tesfaw et al., 2023; Tesfaw et al., 2022). همچنین Kim و همکاران نشان دادند که استفاده بیش از حد از راهبردهای هیجان‌مدار در دوران همه‌گیری با افت سلامت روان دانشجویان مرتبط است (Kim et al., 2021). یافته‌های مشابهی نیز در مطالعات Iliško و همکاران و Akbar و همکاران مشاهده شده است (Akbar & Aisyawati, 2021; Iliško et al., 2023).

از منظر نظری، راهبردهای هیجان‌مدار و اجتنابی معمولاً بر کاهش موقتی ناراحتی تمرکز دارند و به حل واقعی مسئله منجر نمی‌شوند. این راهبردها ممکن است در کوتاه‌مدت سطح تنش را کاهش دهند، اما در بلندمدت موجب تداوم یا تشدید مشکلات می‌شوند. اجتناب از موقعیت‌های استرس‌زا، سرکوب هیجان‌ها یا تمرکز افراطی بر ناراحتی‌های هیجانی، فرصت مواجهه سازگاران با مشکلات را از فرد سلب می‌کند. در نتیجه، فرد در برابر تجربه‌های دشوار آسیب‌پذیرتر شده و تحمل پریشانی او کاهش می‌یابد. این تبیین با یافته‌های Chue و همکاران درباره نقش تاب‌آوری در کاهش فرسودگی و بهبود سلامت روان دانشجویان همسو است (Chue & Cheung, 2021).

یافته مهم دیگر پژوهش حاضر تأیید نقش واسطه‌ای راهبرد مقابله‌ای هیجان‌مدار در رابطه بین هوش معنوی و تحمل پریشانی بود. این نتیجه نشان می‌دهد که بخشی از تأثیر هوش معنوی بر تحمل پریشانی از طریق کاهش استفاده از راهبردهای هیجان‌مدار منتقل می‌شود. این یافته با نتایج پژوهش‌های مرتبط با مقابله مذهبی و معنوی همخوانی دارد. Mahamid و Bdier نشان دادند که مقابله مذهبی مثبت می‌تواند استرس و علائم افسردگی را کاهش دهد (Mahamid &

Behrysti روان‌شناختی و رضایت از زندگی محسوب می‌شود (Stiliya & Pandey, 2022).

در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد که هوش معنوی موجب می‌شود افراد رویدادهای دشوار را در قالبی گسترده‌تر و معنادارتر تفسیر کنند. زمانی که دانشجو توانایی یافتن معنا در تجربه‌های ناخوشایند را داشته باشد، شدت تهدید ادراک‌شده کاهش می‌یابد و ظرفیت او برای تحمل فشارهای روانی افزایش پیدا می‌کند. افراد دارای هوش معنوی بالا معمولاً از خودآگاهی بیشتر، هدفمندی عمیق‌تر و نگرش امیدوارانه‌تری برخوردارند و همین ویژگی‌ها سبب می‌شود در مواجهه با ناکامی‌ها، فشارهای تحصیلی و مشکلات زندگی کمتر دچار درماندگی شوند. این تبیین با نتایج Nimmi و همکاران سازگار است که نشان دادند معنویت نقش مهمی در توسعه منابع روان‌شناختی و ارتقای بهزیستی دانشجویان دارد (Nimmi et al., 2021). همچنین Pérez و همکاران در مدل معنویت-تاب‌آوری-شادکامی نشان دادند که معنویت از طریق تقویت منابع درونی فرد، زمینه افزایش سازگاری روان‌شناختی را فراهم می‌سازد (Pérez et al., 2025).

یافته دیگر پژوهش نشان داد که راهبرد مقابله‌ای مسئله‌مدار اثر مستقیم مثبت و معناداری بر تحمل پریشانی دارد. این یافته با نتایج مطالعات پیشین همخوانی دارد که بر نقش مقابله فعالانه در مدیریت فشارهای روانی تأکید کرده‌اند. Putri و همکاران گزارش کردند که دانشجویانی که در شرایط همه‌گیری کووید-۱۹ از راهبردهای مسئله‌مدار استفاده می‌کردند، سازگاری روان‌شناختی بیشتری نشان می‌دادند (Putri et al., 2022). همچنین Valladolid نشان داد راهبردهای مقابله‌ای سازگاران با سطوح بالاتر تاب‌آوری و بهزیستی روانی همراه هستند (Valladolid, 2021). یافته‌های Franco و همکاران نیز حاکی از آن بود که دانشجویانی که در مواجهه با استرس‌های آموزشی از راهبردهای حل مسئله بهره می‌گیرند، عملکرد روانی مطلوب‌تری دارند (Franco et al., 2023).

تبیین این یافته نشان می‌دهد که مقابله مسئله‌مدار با افزایش احساس کنترل فرد بر موقعیت‌های تنش‌زا، از شدت هیجان‌های منفی می‌کاهد. زمانی که دانشجو به جای اجتناب یا واکنش‌های هیجانی شدید، به دنبال تحلیل مسئله، جستجوی راه‌حل و اقدام مؤثر باشد،

می‌سازد و نشان می‌دهد که مداخلات مبتنی بر معنویت می‌توانند نقش مهمی در ارتقای توانمندی‌های روان‌شناختی دانشجویان داشته باشند (Önal & Özdemir, 2025; Wan et al., 2024).

این پژوهش دارای محدودیت‌هایی بود که باید در تفسیر نتایج مورد توجه قرار گیرند. نخست، پژوهش حاضر از نوع همبستگی و مقطعی بود؛ بنابراین امکان نتیجه‌گیری قطعی درباره روابط علی میان متغیرها وجود ندارد. دوم، داده‌ها از طریق ابزارهای خودگزارشی جمع‌آوری شدند که احتمال تأثیر سوگیری‌های پاسخ‌دهی، مطلوبیت اجتماعی و خطاهای ادراکی را افزایش می‌دهد. سوم، نمونه پژوهش تنها شامل دانشجویان دانشگاه‌های شهر قم بود و بنابراین تعمیم نتایج به سایر گروه‌های دانشجویی یا جمعیت‌های غیردانشجویی باید با احتیاط صورت گیرد. همچنین متغیرهایی نظیر وضعیت اقتصادی، ویژگی‌های شخصیتی و حمایت اجتماعی کنترل نشدند و ممکن است بر روابط مشاهده‌شده اثرگذار بوده باشند.

پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده از طرح‌های طولی، نیمه‌آزمایشی و آزمایشی برای بررسی روابط علی میان هوش معنوی، راهبردهای مقابله‌ای و تحمل پریشانی استفاده کنند. همچنین بررسی نقش متغیرهای میانجی و تعدیل‌گر دیگر مانند ذهن‌آگاهی، تنظیم هیجان، حمایت اجتماعی، امید، خودکارآمدی و سرمایه روان‌شناختی می‌تواند به درک عمیق‌تر سازوکارهای مؤثر بر تحمل پریشانی کمک کند. اجرای پژوهش در گروه‌های سنی، فرهنگی و شغلی متفاوت نیز می‌تواند قابلیت تعمیم یافته‌ها را افزایش دهد و زمینه مقایسه میان گروه‌های مختلف را فراهم سازد.

با توجه به یافته‌های پژوهش، توصیه می‌شود مراکز مشاوره دانشگاهی و متخصصان سلامت روان برنامه‌هایی را برای تقویت هوش معنوی دانشجویان طراحی و اجرا کنند. برگزاری کارگاه‌های آموزشی در زمینه معناجویی، خودآگاهی، ارزش‌مداری، مدیریت هیجان و مقابله مؤثر با استرس می‌تواند در افزایش تحمل پریشانی دانشجویان مؤثر باشد. همچنین آموزش مهارت‌های مقابله‌ای سازگارانه و کاهش استفاده از راهبردهای هیجان‌مدار ناسازگارانه باید به عنوان یکی از محورهای اصلی برنامه‌های ارتقای سلامت روان دانشجویان مورد توجه قرار گیرد. ادغام مؤلفه‌های معنوی در برنامه‌های مشاوره‌ای و آموزشی دانشگاه‌ها نیز می‌تواند به بهبود سازگاری روان‌شناختی،

همچنین Klausli و Caudill دریافتند که مقابله مذهبی و حمایت اجتماعی نقش میانجی در کاهش افسردگی دانشجویان دارند (Abbott, 2021). (Klausli & Caudill, 2021) و همکاران نیز نشان دادند افراد در شرایط بحرانی از منابع معنوی و مذهبی برای مدیریت فشارهای روانی استفاده می‌کنند (Abbott et al., 2021).

در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد که هوش معنوی با افزایش خودآگاهی، پذیرش، معناجویی و نگرش متعالی نسبت به زندگی، احتمال استفاده از واکنش‌های هیجانی ناسازگارانه را کاهش می‌دهد. فردی که قادر است رویدادهای دشوار را در چارچوبی معنادار تفسیر کند، کمتر دچار آشفتگی هیجانی شدید می‌شود و در نتیجه نیاز کمتری به استفاده از راهبردهای هیجان‌مدار ناکارآمد خواهد داشت. به بیان دیگر، هوش معنوی از طریق تغییر ارزیابی شناختی افراد از موقعیت‌های دشوار، شدت واکنش‌های هیجانی منفی را کاهش می‌دهد و این فرایند در نهایت به افزایش تحمل پریشانی منجر می‌شود. این تبیین با نتایج Arshad و همچنین Lee و همکاران که بر نقش معنویت در سازگاری روان‌شناختی و بهزیستی تأکید کرده‌اند، سازگار است (Arshad, 2024; Lee et al., 2025).

در مقابل، نقش واسطه‌ای راهبردهای مسئله‌مدار و اجتنابی در مدل پژوهش تأیید نشد. این نتیجه نشان می‌دهد که اگرچه این دو راهبرد به طور مستقیم با تحمل پریشانی ارتباط دارند، اما مسیر انتقال اثر هوش معنوی بر تحمل پریشانی عمدتاً از طریق کاهش واکنش‌های هیجانی ناسازگارانه صورت می‌گیرد. احتمالاً هوش معنوی بیش از آنکه بر رفتارهای حل مسئله یا اجتناب تأثیر بگذارد، بر شیوه تجربه و مدیریت هیجان‌های منفی اثر می‌گذارد. این نتیجه با برخی پژوهش‌ها که نقش ابعاد هیجانی و معنوی را در سازگاری روان‌شناختی برجسته کرده‌اند، همخوانی دارد (Greer, 2023; Miller et al., 2021).

به طور کلی، نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که تحمل پریشانی دانشجویان تحت تأثیر تعامل پیچیده‌ای از منابع درونی و فرایندهای مقابله‌ای قرار دارد. هوش معنوی به عنوان یک ظرفیت روان‌شناختی مهم، نه تنها به طور مستقیم تحمل پریشانی را افزایش می‌دهد، بلکه از طریق کاهش استفاده از راهبردهای هیجان‌مدار ناسازگارانه نیز به ارتقای سازگاری روانی کمک می‌کند. این یافته‌ها اهمیت توجه به ابعاد معنوی سلامت روان را در محیط‌های دانشگاهی برجسته

Social Sciences Review, 6(II).
[https://doi.org/10.35484/pssr.2022\(6-ii\)95](https://doi.org/10.35484/pssr.2022(6-ii)95)

Azim, S. R., Yusoff, M. S. B., & Roslan, N. S. (2025). Mapping the Multidimensional Factors of Medical Student Resilience Development: A Scoping Review. *BMC Medical Education*, 25(1). <https://doi.org/10.1186/s12909-025-07290-9>

Chue, J. S. X., & Cheung, H. S. (2021). Mental Resilience Enhances the Well-Being of Singaporean College Students Through Reducing Burnout. *Current Psychology*, 42(1), 519-528. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-01481-5>

Franco, Z. I., Go, J. A., & Iniego, J. (2023). Stress Experiences and Coping Mechanisms of Science and Mathematics Students on Online Learning Amidst COVID-19 Pandemic. *International Journal of Research Studies in Education*, 12(3). <https://doi.org/10.5861/ijrse.2023.1004>

Fuente, J. d. I., Torres, M. C. G., Garde, R. A., Vera-Martínez, M. M., Vicente, J. M. M., & Sánchez, F. J. P. (2021). Resilience as a Buffering Variable Between the Big Five Components and Factors and Symptoms of Academic Stress at University. *Frontiers in Psychiatry*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2021.600240>

Greer, T. M. (2023). African-Centered Spirituality as a Buffer of Psychological Symptoms Related to Specific Forms of Racism for African Americans. *Journal of Black Psychology*, 50(2), 165-193. <https://doi.org/10.1177/00957984231222313>

Iliško, D., Badjanova, J., & Raščevskis, V. (2023). Stress Resilience and Coping Mechanisms of the Regional University Students in the 2nd Wave of COVID-19 Pandemic. 209-224. <https://doi.org/10.22364/atee.2022.13>

Kim, S. C., Sloan, C., Montejano, A. S., & Quiban, C. (2021). Impacts of Coping Mechanisms on Nursing Students' Mental Health During COVID-19 Lockdown: A Cross-Sectional Survey. *Nursing Reports*, 11(1), 36-44. <https://doi.org/10.3390/nursrep11010004>

Klausli, J., & Caudill, C. (2021). Discerning Student Depression: Religious Coping and Social Support Mediating Attachment. *Counseling and Values*, 66(2), 179-198. <https://doi.org/10.1002/cvj.12156>

Lee, Y., McLaughlin, A. T., Rice, K. G., Tongeren, D. R. V., & Davis, D. E. (2025). Religious/Spiritual Struggles and Well-Being: Examining Latent Profiles of Existential Humility Across Two Studies. *Psychology of Religion and Spirituality*, 17(3), 228-240. <https://doi.org/10.1037/rel0000559>

Li, Q., Hu, J., & Wan, P. (2023). Serial Multiple Mediation of the Relationship Between Positive Coping Style and Post-Traumatic Growth Among Chinese College Students in the Aftermath of COVID-19. *International Journal of Mental Health Promotion*, 25(11), 1173-1186. <https://doi.org/10.32604/ijmhp.2023.030343>

Mahamid, F., & Bdier, D. (2021). The Association Between Positive Religious Coping, Perceived Stress, and Depressive Symptoms During the Spread of Coronavirus (COVID-19) Among a Sample of Adults in Palestine: Across Sectional Study. *Journal of religion and health*, 60(1), 34-49. <https://doi.org/10.1007/s10943-020-01121-5>

Mahnoor, S., Ali, A., Zulfiqar, A., Shehryar, S., Zulfiqar, A., & Kumar, S. (2023). Assessment of Emotional Intelligence in Facilitators of Government and Private Sector Medical College. *PJMHS*, 17(3), 172-174. <https://doi.org/10.53350/pjmhs2023173172>

Mamat, S., Othman, W. N. W., Alias, A., Yahya, S. A., Abdullah, N., & Mokhtar, M. Y. O. (2022). The Relationship Between Emotional Intelligence, Spiritual and Students Stress Facing Online Learning During the Covid Pandemic. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 12(5). <https://doi.org/10.6007/ijarbss/v12-i5/13308>

ارتقای سلامت روان و افزایش کیفیت زندگی دانشجویان کمک کند.

تعارض منافع

بین نویسندگان هیچ تعارض منافی وجود نداشت.

حامی مالی

این پژوهش بدون هیچ حمایت مالی و با هزینه شخصی انجام شد.

ملاحظات اخلاقی

در این مطالعه، اهمیت و ضرورت پژوهش برای نمونه‌ها تشریح و درباره رعایت ملاحظات اخلاقی مانند رازداری، محرمانگی، حفظ حریم نمونه‌ها، آزادی جهت شرکت در پژوهش و انصراف از آن و غیره به آنان اطمینان داده شد.

مشارکت نویسندگان

نویسندگان این مقاله با یکدیگر مشارکت داشتند.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از تمامی افرادی که در مراحل پژوهش همکاری و یاری نمودند تقدیر و تشکر می‌شود.

References

- Abbott, D. M., Franks, A. S., Cook, C., & Mercier, C. (2021). (Non)Religious Coping With a Natural Disaster in a Rural U.S. Community. *Secularism and Nonreligion*, 10. <https://doi.org/10.5334/snr.139>
- Akbar, M. A. Y., Karimah, A., Susilo, I., & Rejeki, P. S. (2024). The Correlation Between the Level of Depression and Religious Coping Among Medical Students Class of 2020 Universitas Airlangga. *Jurnal Psikiatri Surabaya*, 13(1), 30-39. <https://doi.org/10.20473/jps.v13i1.46284>
- Akbar, Z., & Aisyawati, M. S. (2021). Coping Strategy, Social Support, and Psychological Distress Among University Students in Jakarta, Indonesia During the COVID-19 Pandemic. *Frontiers in psychology*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.694122>
- Alim, N. (2022). The Extent of Religious and Spiritual Determination in Resilience and Coping Ability Among University Students Amidst Pandemic. *Al-Izzah Jurnal Hasil-Hasil Penelitian*, 61. <https://doi.org/10.31332/ai.v0i0.4598>
- Arshad, T. (2024). Does Spiritual Intelligence Link With Happiness and Psychological Adjustment Among University Students? *Journal of Professional & Applied Psychology*, 5(1), 4-14. <https://doi.org/10.52053/jpap.v5i1.236>
- Azam, S. (2022). Spiritual Intelligence and Psychological Distress During Covid-19 Pandemic in Adults of Pakistan. *Pakistan*

- of Media Use, Smart Phone Addiction, and Adult ADHD Symptoms on Wellbeing of College Students During the COVID-19 Lockdown: Dispositional Hope as a Protective Factor. *Frontiers in psychology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1019976>
- Uyun, M. (2023). Islamic of Psychology: A Literature Review Understanding the Concept of Religious Moderation Among Students at University. *Al-Ishlah Jurnal Pendidikan*, 15(4), 4461-4471. <https://doi.org/10.35445/alishlah.v15i4.4551>
- Valladolid, V. C. (2021). The Role of Coping Strategies in the Resilience and Well-Being of College Students During COVID-19 Pandemic. *Philippine Social Science Journal*, 4(2), 30-42. <https://doi.org/10.52006/main.v4i2.342>
- Varghese, P. J., & Sharma, S. (2021). Depression Among Adolescents in Relation to Spiritual Intelligence and Mindfulness. *Mier Journal of Educational Studies Trends & Practices*, 72-81. [https://doi.org/10.52634/mier/2021/v11/i1\(a\)spl/1778](https://doi.org/10.52634/mier/2021/v11/i1(a)spl/1778)
- Wan, D. W. J., Goh, L. S. H., Teo, M. Y. K., Loh, C. J. L., Yak, G. H. K., Lee, J., Ravindran, N., Rahman, N. D. A., Chiam, M., Ong, E. K., Somasundaram, N., Lim, Y. Y., Phua, G. L. G., & Krishna, L. K. R. (2024). Enhancing Self-Care Education Amongst Medical Students: A Systematic Scoping Review. *BMC Medical Education*, 24(1). <https://doi.org/10.1186/s12909-023-04965-z>
- Miller, R. L., Long, E., & Nash, S. (2021). Black Mental Health Matters: An Innovative Resource at a University Counseling Center. *Journal of Human Services*, 40(2). <https://doi.org/10.52678/001c.75378>
- Nimmi, P. M., Binoy, A. K., Joseph, G., & Suma, R. (2021). Significance of Developing Spirituality Among Management Students: Discerning the Impact on Psychological Resources and Wellbeing. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 14(1), 317-331. <https://doi.org/10.1108/jarhe-10-2020-0372>
- Ocbena, K. I. V., Eballa, J. D., Ocbeña, L. V., & Victoriano, M. A. G. (2023). Spiritual Formation: Challenges and Coping Mechanisms of Senior High Seminarists in the New Normal Education. *International Review of Social Sciences Research*, 3(2), 20-37. <https://doi.org/10.53378/352983>
- Önal, G., & Özdemir, T. E. (2025). Resilience and Social-Emotional Expertise as Predictors of Problematic Internet Use Among University Students. *Behavioral Sciences*, 15(5), 650. <https://doi.org/10.3390/bs15050650>
- Pérez, M. D. R., Saucedo, L. C., Sanchez-Levano, M. J., Cabanillas-Palomino, R., Monje-Yovera, P. F., Jaime-Rodríguez, J. P., Atoche-Silva, L. A., Alarcón-Bustíos, J. M., & Antony Esmir Franco Fernández, A. (2025). The Spirituality-Resilience-Happiness Triad: A High-Powered Model for Understanding University Student Well-Being. *European Journal of Investigation in Health Psychology and Education*, 15(8), 158. <https://doi.org/10.3390/ejihpe15080158>
- Putri, T. H., Priyono, D., & Fitrianingrum, I. (2022). Coping Strategies Among Indonesian College Students During the Covid-19 Pandemic. *Malaysian Journal of Medicine and Health Sciences*, 18(6), 100-107. <https://doi.org/10.47836/mjmhs.18.6.15>
- Rezaei, S. M., Mosavinezhad, S. M., & Ansari, B. (2020). The Role of Spiritual Experiences in Feeling of Failure and Infertility Stress Among Infertile Women. *Health Spirituality and Medical Ethics*, 7(4), 41-49. <https://doi.org/10.52547/jhsme.7.4.41>
- Safara, M., Koohestani, H. R., & Salmabadi, M. (2023). The Role of Social Intelligence and Resilience in Explaining Students' Distress Tolerance: A Study During Covid-19 Pandemic. *Journal of Educational Cultural and Psychological Studies (Ecps Journal)*(28). <https://doi.org/10.7358/ecps-2023-028-safa>
- Salehi, M., Dashtbayaz, M. L., & Abyaz, E. (2023). Relationship Between COVID 19 Prevention and Panic and Distress Tolerance, Spiritual Intelligence and Happiness in Undergraduate, Postgraduate Accounting Students. *Journal of Facilities Management*, 22(5), 849-868. <https://doi.org/10.1108/jfm-01-2022-0005>
- Stiliya, K. J., & Pandey, N. (2022). Influence of Spiritual Intelligence on Happiness and Well Being: A Review. *Mind and Society*, 11(02), 121-128. <https://doi.org/10.56011/mind-mri-112-202214>
- Tesfaw, G., Amare, T., Shumet, S., Mirkena, Y., Kassew, T., Angaw, D. A., & Salelew, E. (2023). Coping Strategies and Associated Factors Among People With Physical Disabilities for Psychological Distress in Ethiopia. *BMC public health*, 23(1). <https://doi.org/10.1186/s12889-022-14877-0>
- Tesfaw, G., Amare, T., Shumet, S., Mirkina, Y., Kassew, T., Angaw, D. A., & Salelew, E. (2022). Coping Strategies and Associated Factors Among Physically Disabled People for Psychological Distress in Ethiopia. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-1838091/v1>
- Toma, R. A., Anderson, C. A., Matichescu, M., Franț, A., Almăjan-Guță, B., Căndea, A., & Bailey, K. (2022). Effects